

Niemand weet waar ik ben

Van Elise G. Lengkeek verscheen eerder:

Ik beken

*De hel van Tjideng: Herinneringen van Bep Groen,
ex-gevangene jappenkamp, oktober '42-december '45*
Hartje van glas: Marianne had een chromosoom te veel

Niemand weet waar ik ben

Julia Samuël
Elise G. Lengkeek

*In Afrika vind ik de kracht om
te doen wat ik moet doen*

TRUTH & DARE

© 2009 Julia Samuël, Elise G. Lengkeek en Truth & Dare /
Foreign Media Books bv, Amsterdam

*Truth & Dare is een imprint van Foreign Media Books bv,
onderdeel van Foreign Media Group*

Omslagontwerp: Twelph.com
Foto voorzijde omslag: Julia Samuël
Foto achterzijde omslag: Malcolm Cambell
Auteursfoto: Malcolm Cambell
Typografie en zetwerk: CeevanWee

ISBN 978 90 499 9849 3

NUR 402

www.driveagainstmalaria.nl
www.eliselengkeek.nl
www.truthanddare.nl
www.fmbuitgevers.nl

Hoelang duurt het voor we de waarheid over onze eigen macht onder ogen durven zien? Er is geen reden waarom we niet zouden kunnen begrijpen wie we echt zijn en waarheen we op weg zijn. Er is geen reden om aan te nemen dat het individu niet machtig zou kunnen zijn om zichzelf op andere gedachten en daarmee zichzelf op een ander spoor te zetten.

– Julia Samuël

Inhoud

Woord vooraf 9

Inleiding 13

DEEL I Confrontatie

1. De confrontatie met Afrika 17

2. De confrontatie met kanker 64

DEEL II Strijd

3. Terug naar Afrika 81

4. Gevangen in mijn beleving 88

5. Een continent van onzekerheden doorkruisen 97

6. Het nucleaire onderzoek 121

7. Op het scherp van de snede 146

8. De andere wereld 167

DEEL III Overwinning

9. Omgaan met tegenslag 187

10. De weg van de intuïtie 195

11. Het kuuroord 209

12. De cirkel is rond 216

Epiloog 239

Overzicht van reizen voor Drive Against Malaria 243

Tien vragen over malaria 245

Nawoord 251

Woord vooraf

Door de jaren heen heb ik talloze reizen gemaakt door Afghanistan, Pakistan, landen in het Midden-Oosten en Midden- & Zuid-Amerika. Mijn enige metgezellen waren mijn camera, pen en papier. Juist doordat ik alleen reisde kwam ik in nauw contact met de armste lagen van de lokale bevolking en werd door hen in hun gezin opgenomen als hun eigen kind. We aten gezamenlijk met onze vingers uit één pot, ik sliep samen met de vrouwen en kinderen in hooischuren en op daken. Met de mannen hield ik paardenraces. Ook discussieerde ik uren met hen over de islam en de waarde van het leven. Voor hen was er geen onderscheid of ik man of vrouw was want er was respect voor elkaar. Ik laveerde met houten kano's over de rivieren in het Amazonegebied en ging samen op jacht met de indianen.

Dankzij al deze bijzondere ontmoetingen en ervaringen heeft elk land voor mij een diepere betekenis gekregen. Door de jaren heen heb ik hierover talloze brieven aan mijn vrienden en dagboeken volgeschreven.

'Julia, je moet een boek schrijven,' hoorde ik herhaaldelijk van alle kanten. Maar het kwam er niet van. Ik had mijn handen vol aan mijn werk als tv-presentatrice en filmmaker, en aan het tandheelkundig instituut. In 1999 begon ik aan mijn reizen door Afrika voor mijn vierdelige documentaire over de Engelsman David Robertson en zijn werk voor Drive Against Malaria. Totdat kanker twee jaar later een streep haalde door mijn leven. Een ingrijpende ziekte die mijn wereld op z'n kop zette.

Na de tv-documentaire Vinger aan de pols van de AVRO over 'Julia Samuël met kanker' in 2008 stuurde Martine Koelemeijer van uitgeverij Truth & Dare mij een mail met de

vraag of ik hierover een boek zou willen schrijven. Maar met een ziekte als kanker kijk ik liever niet achterom, maar vooruit. Ik praat er liever niet over. Bij het schrijven van een boek zou elk detail weer opgediept moeten worden. Ik weet dat me dat enorm zwaar zou vallen.

Martine was ervan overtuigd dat mensen die in een diep dal zijn beland zeker troost zouden vinden in mijn kijk op het leven. Die opmerking heeft mij doen besluiten om de knoop door te hakken. Ik realiseerde me ook dat het jaar 2009, waarin het boek zou moeten verschijnen, zou samenvallen met mijn tien jaren betrokkenheid voor Drive Against Malaria. Het is nu of nooit, dacht ik.

Een praktisch punt was: hoe gaan we dit boek maken? Omdat ik de helft van het jaar in Afrika doorbreng, besepte ik dat ik een bekwame coauteur nodig zou hebben. En de enige die dat in mijn ogen zou kunnen, was Elise Lengkeek, die ik een aantal jaren eerder had leren kennen, toen ze me kwam interviewen voor een portret in het blad *Eva*. Zij was de aangewezen persoon, omdat Elise het talent heeft in mijn ziel te kijken. Nog nooit heb ik in mijn twintigjarige tv-carrière iemand ontmoet die zo dicht bij de kern van Julia Samuël kon komen. Ik heb weleens tegen haar gezegd: 'Jij denkt mij!' Elise heeft de gave zich in te leven in mijn gedachten, gevoelens en emoties en die in woorden om te zetten zoals geen ander dat kan.

Het was een spannend avontuur om zo intensief samen te werken aan *Niemand weet waar ik ben*. Voor mij was het vaak moeilijk om terug te kijken op de zeer emotionele periodes in mijn leven; als ik dat doe bekruipt me het gevoel dat ik die nachtmerries opnieuw beleef. Er zijn gebeurtenissen die bijna te droevig zijn om aan te denken.

Het zijn niet alleen de levenservaringen maar ook zeer belangrijke mensen die mij een hand hebben gereikt om mij te vergezellen op de zware weg die kanker heet.

Mijn lieve zusters Agneta en Simone wil ik het liefst op een

voetstuk plaatsen. Door onze aderen stroomt hetzelfde bloed en in onze zielen wonen dezelfde gedachten. Wij zijn in zekere zin een drie-eenheid. Ik ken hun angst en weet welk effect mijn ziekte ook op hun persoonlijk leven heeft gehad. Samen worstelen we, maar komen we ook weer boven. Daniëlle, Michiel, Rose, Chimene en Charmaine: Na gesprekken met hen voelde ik me altijd een stuk beter. Zij zijn een bron van inspiratie.

Iemand die heel veel voor me betekent is Joern – een mooi, bijzonder en spiritueel mens. Hij kwam in mijn leven op een onverwacht moment. De grote afstand tussen ons is nooit een obstakel geweest voor onze bijzondere, intense vriendschap en onze urenlange gesprekken. Hij heeft me altijd een spiegel voorgehouden en is altijd eerlijk tegen me gebleven, hoe moeilijk eerlijkheid ook kon zijn. Hij heeft in zijn functie als arts veel gedaan om me op de been te houden en door mijn hand vast te houden toen ik geblinddoekt langs de rand van een afgrond balanceerde. Hij was mijn warmte en mijn hoop, mijn stimulans om door te gaan en hard aan mijzelf te werken. Het is heerlijk iemand zo te kunnen vertrouwen als hem, met wie ik over alles kan praten, met wie ik mijn geluk en verdriet kan delen.

David Robertson speelt een heel belangrijke rol in mijn leven. Hij heeft me onvoorwaardelijk bijgestaan in de moeilijkste tijd van mijn leven. Hij gaf me kostbare levensdiamanten door zijn kijk op het leven en gaf mij altijd nieuwe hoop op momenten wanneer ik die zelf niet meer had. Hij is de onbetwistbare aanleiding geweest voor mijn eerste bezoek aan Afrika, het vergeten continent waarvoor mijn onvoorwaardelijke liefde door de jaren heen is gegroeid tot iets onvervangbaars in mijn leven. Door mijn ontmoeting met David in Afrika zette ik weer de eerste stap in het licht. Ik moest dat pad bewandelen door de vallei van duisternis.

Ik heb grote bewondering voor David en zijn positieve kijk op het leven, ondanks zijn zware handicap een arm en een

been te moeten missen. Hij is werkelijk briljant.

David zorgde voor mijn ziel. Hij is mijn beschermengel, mijn allergrootste vriend. Ik beschouw mijn vriendschap met hem als de meest bijzondere op deze wereld.

Het is fantastisch dat David en ik bij onze terugkeer uit Afrika altijd weer ons verhaal kwijt kunnen bij Land Rover Nederland, bij Exxon Mobil en GlaxoSmithKline, onze sponsors van Drive Against Malaria. Met hen kunnen we uren praten over wat we hebben gezien, over wat we hebben doorgemaakt en geleerd. En over hoe we het tij proberen te keren. Hun belangstelling voor ons werk, naast hun financiële en praktische ondersteuning geeft ons veel energie om door te gaan met het bestrijden van 's werelds meest dodelijke ziekte. Ik maak ze er met enthousiasme en passie deelgenoot van hoe belangrijk hun bijdrage is voor al die Afrikaanse gezinnen. Dat zij – en dat geldt ook voor alle overige sponsors – daarmee de kant hebben gekozen van de meest kwetsbaren, die niets anders bezitten dan hun leven zelf en hoop op een betere toekomst, vervult mij met intense dankbaarheid.

Julia Samuël

juli 2009

Inleiding

Het maakt niet uit wat voor tegenslag je is overkomen, hoe afschuwelijk ook. Het gaat er uiteindelijk om dat je bereid bent jezelf de vraag te stellen: hoe overleef ik dit? Hoe ga ik ermee om?

– Julia

Er zijn twee werelden waarin ik heb leren overleven: kanker en Afrika. De ene keer zijn ze elkaars spiegel, de andere keer elkaars tegenhanger. Ik reis voortdurend heen en weer tussen die twee.

Telkens kom ik tot de ontdekking dat er overeenkomsten zijn tussen dreiging, onzekerheid en extremen in die beide werelden. Tegelijkertijd ervaar ik dat alles waar ik doorheen ben gegaan, mij juist ook de meest essentiële levenslessen heeft bijgebracht. Diamanten van inzicht. Wanneer ik geconfronteerd word met de werkelijkheid van kanker, verlang ik naar de energie die Afrika mij geeft. Ben ik in Afrika, dan vergeet ik mijn eigen situatie – het gevecht tegen een ziekte die min of meer een streep door mijn leven zette. Tijdens mijn reizen door de werkelijkheid van zowel die ene als die andere wereld weet niemand waar ik ben. Soms weet ik het zelf ook niet meer; dan overvalt me het gevoel dat ik de weg ben kwijtgeraakt. Het enige kompas dat mij tijdens deze reizen nooit in de steek heeft gelaten, is de diepgewortelde overtuiging dat er voor elk probleem, hoe groot ook, uiteindelijk een oplossing bestaat. Vaak genoeg zag ik die pas wanneer ik mijn angst durfde af te leggen. Oplossingen lijken meer dan eens op de antwoorden op cryptische puzzels. Ze doemen onverwacht op

uit de mist van verwarring en paniek, wanneer je geest tot rust komt – wanneer je juist niet meer krampachtig op zoek bent naar de uitkomst.

Ik nodig je uit me op de voet te volgen op mijn reizen tussen die beide werelden. We gaan van Afrika naar kanker en van kanker naar Afrika. Ik beloof je niet dat het een kalme reis wordt. Overleven is een keiharde psychologische strijd; het is een krachtmeting met mijzelf, met mijn ware ik. Maar het heeft mij geholpen te ontdekken wat werkelijk waardevol voor mij is. Wat mij inspireert om mijn hart te volgen, mijn dromen waar te maken en mijn leven te leven als Julia Samuël. Een dag echt geleefd te hebben, de hoogte- en dieptepunten aan den lijve ondervinden, is meer waard dan een heel leven op afstand naar jezelf te blijven kijken, in afwachting van wat er gebeuren gaat. Ik hoop dat mijn reis ook jou aanmoedigt je eigen weg te zoeken en met volle teugen je leven te leven, tegen de stroom in en dwars door alle tegenslag heen.

DEEL 1

Confrontatie

1. De confrontatie met Afrika

Ik realiseer me dat ik heen en weer geslingerd word tussen twee polen. Die van de schoonheid van de woestijn die zich hier zo nadrukkelijk manifesteert voor mijn ogen. En het andere uiterste, waarin mijn ziel zich verloren heeft in een overweldigend gevoel van machteloosheid en verdriet om het leed dat ik ontmoet heb onder de nomaden.

– Julia

Vanuit het vliegtuig zie ik vanaf grote hoogte de kleine nederzettingen liggen in de woestijngebieden. De lucht is helder en strakblauw. Ik heb een fantastisch zicht op de stad Bamako en de vallei eromheen. De stad is ingesloten door sluimerende golven van een grote zee van zand met droog gras. Een grijs, grillig oord, verloren in de grijze woestijn, waarvan een bijzondere triestheid uitgaat.

Het toestel zet de landing in. Het pleisterwerk van de bouwvallige hutten licht op in de felle middagzon. Daar ligt mijn bestemming, besef ik ineens.

Mijn eerste echte reis door Afrika begint in Bamako in Mali. Het is november 1999. Ik zal de komende weken met de Engelsman David Robertson meereizen van Bamako naar Timboektoe om een documentaire te maken over zijn werk. David reist sinds 1988 door het continent Afrika en legt de tragedies die malaria aanricht vast op film en video om de rest van de wereld, inclusief de World Health Organization in Genève, wakker te schudden met de boodschap dat deze dodelijke ziekte de grootste bedreiging vormt voor Afrika. Hij bezoekt afgelegen gebieden die geteisterd worden door malaria

en waar geen hulp en gezondheidszorg voorhanden is. Vervolgens meldt hij de nederzettingen die hij heeft bezocht aan bij de ambassades, zodat de inwoners geholpen kunnen worden met muskietennetten en medicijnen.

Wanneer ik land op Senou International Airport in Bama-ko, slaat de hitte me als een zweep in het gezicht. Het is stoffig en druk op het vliegveld, dat zindert in de middagzon. Ik kijk op mijn horloge, terwijl ik het zweet voor de zoveelste keer van mijn voorhoofd wis. David Robertson zou me van het vliegveld afhalen, maar hij is in geen velden of wegen te bekennen. Honderden passagiers sjouwen met hun bagage heen en weer. Mijn aandacht wordt afgeleid door ruziemakende bagagedragers en het geharrewar van politiemannen die de ontstane paniek alleen nog maar verergeren. Na een uur begin ik me toch wat oncomfortabel te voelen. Ik heb hem een fax gestuurd met mijn vluchtgegevens, mijn telefoonnummer en de naam en het telefoonnummer van het hotel waar ik in elk geval de eerste nacht zal doorbrengen.

Gewoontegetrouw zoek ik naar mijn gsm. Pas terwijl ik tevergeefs mijn tas doorzoek, herinner ik me dat ik het ding heb thuisgelaten. Een mobiel meesjouwen naar dit deel van Afrika heeft geen enkele zin; er is geen bereik. Hier ben je afhankelijk van vaste telefoons en van elektriciteit. Met name dat laatste is zelfs in grote steden geen dagelijkse vanzelfsprekendheid. Voor zover ik de hal kan overzien, is er nergens een vaste telefoon te bekennen. De enige alternatieven zijn de peperdure satelliettelefoon of de tamtam en ik beschik over geen van beide.

Na twee uur wachten is David er nog steeds niet. Bijna alle passagiers die gelijk met mij zijn aangekomen, zijn nu verdwenen in de richting van hun huis of onderkomen. Er hangt een drukkende stilte in de hal nu iedereen op wat personeel na is verdwenen. Het is vreemd helemaal geen stemmen meer te horen. Ik ben als enige overgebleven. Het is duidelijk dat hier iets is misgegaan. Wat moet ik doen? Hoe spoor ik hem op? Ik

voel me onbehaaglijk. Wat moet ik hier beginnen in mijn een-tje, zonder communicatiemiddelen? Mali is een van de armste landen ter wereld.

Misschien doe ik er beter aan naar buiten te gaan, zodat hij mij meteen ziet, wanneer hij arriveert. Zittend op een van mijn koffers, kijk ik voortdurend uit naar de witte Land Rover van David Robertson, met daarop een in het oog springende afbeelding van een malariamug en de kreet 'Drive Against Malaria'.

In de veertig jaar van mijn leven heb ik veel dingen geleerd: films maken, het omroepvak in de vingers krijgen, improviseren, ondernemen. Maar eenmaal onderweg besef ik dat ik – al mijn ervaring ten spijt – niet werkelijk weet wat wachten is. De eerste les die Afrika me op het vliegveld van Bamako leert, is dat wachten in deze wereld geen werkwoord is, maar een levenshouding.

De tijd kruipt langzaam voorbij. De zon, die nog steeds als een kolossale gouden schijf aan de blauwe hemel hangt, heeft inmiddels al behoorlijk aan kracht en warmte ingeboet. Gelukkig wordt het iets koeler. De schaduwen op de grond rekken zich en nemen groteske vormen aan, tot ze ten slotte vervagen.

Ik moet zorgen dat ik hier weg ben voor het donker wordt. Misschien wacht David wel in het hotel op mij, bedenk ik hoopvol. Taxi's zijn er in overvloed – vanuit mijn ooghoeken heb ik allang de horde bagagedragers en taxichauffeurs gezien die als gieren hun kans afwachten. Ik weet instinctief: wie het eerst aan mij trekt, heeft een klant gescoord. Snel pak ik mijn boeltje bij elkaar. Naast mijn gewone bagage sjouw ik ook nog een aantal camerakoffers mee. Zodra ik aanstalten maak me te verplaatsen, komen ze en masse in beweging. De meeste taxi's hebben niet eens een voorruit. Sommige hebben zelfs geen zijdeuren; andere worden bij elkaar gehouden met een armzalig stuk touw. Ik roep een taxichauffeur wiens taxi er op het eerste gezicht in elk geval heel uitziet; die paar fikse deu-

ken neem ik dan maar voor lief. Ik zorg ervoor mijn bagage geen moment uit het oog te verliezen en stap pas in op het moment dat ik er zeker van ben dat alles in de auto zit en de achterklep op slot is gedaan.

De rit naar het hotel duurt ruim een uur en voert langs talloze geelgrijze, vierkante gebouwen – stuk voor stuk bouwvallen met ingezakte muren die de grijze stad een nog droefgeestiger aanzien geven. Overal steken witte minaretten de hoogte in. We rijden langs begraafplaatsen zonder muren en zonder afbakening. De chauffeur zwijgt, net als ik. Ik zie graven en nog eens graven, het houdt maar niet op. De stad van de doden, grenzend aan de stad van de levenden. De doorgaande weg kruist een wirwar van verlaten steegjes met verpauperde huizen van slechts één verdieping hoog. Ik proef het stof in mijn mond.

Het luxe viersterrenhotel dat ik voor de eerste nacht heb geboekt – het enige hotel dat rechtstreeks vanuit Nederland geboekt kon worden – vormt een schrijnend contrast met zijn omgeving. Het is ook werkelijk het enige normale en nette gebouw in Bamako dat ik tot nu toe heb gezien. Ik slaak een zucht van verlichting. Bij de receptie informeer ik of er misschien ene David Robertson naar me heeft gevraagd. De man achter de balie kijkt me glazig aan en schudt zijn hoofd. Hij checkt het voor de zekerheid nog even bij zijn collega's, maar het antwoord blijft nee. Ze zullen me waarschuwen als zich iemand voor mij meldt.

Eenmaal op mijn kamer ben ik dodelijk vermoeid. Mijn bagage blijft onaangeroerd in het halletje staan. Ik kijk rond: de kamer is ruim en prettig ingericht. Met een zucht laat ik me achterovervallen op het bed en staar naar het plafond.

Ik denk terug aan mijn eerste ontmoeting met David, in augustus 1999, nog maar drie maanden geleden. Met een voltallige cameraploeg maakte ik filmopnamen voor Veronica's *Heilige Koe* in het tropisch hete Ghana. In de hoofdrol David Robertson, die in zijn onafscheidelijke Land Rover de onher-

bergzame gebieden van Afrika doorkruist, op zoek naar dorpen en gehuchten die ernstig lijden onder malaria-epidemieën. Hoewel David zichzelf niet als missionaris op de kaart wenste te zetten, was hij wel zo gedreven om met zijn 'Drive Against Malaria' het *Guinness Book of Records* te halen. Het zou de langste humanitaire expeditie ter wereld worden. Buitenstaanders die beweerden David te kennen, waarschuwden me. Ik moest er rekening mee houden dat deze stugge, ontogankelijke solist, die op zijn achttiende na een aanrijding door een dronken automobilist zijn rechterarm en -been verloor, zich niet gemakkelijk gewonnen zou geven voor een documentaire met een hip Veronica-blondje.

Het liep echter heel anders. Ik ontmoette een beer van een vent, die met zijn twee meter boven iedereen uitstak. Als een prins zat hij in die Land Rover, met glinsterogen en een glimlach van oor tot oor, waardoor ik me meteen op mijn gemak voelde. Al bij het eerste gesprek klikte het tussen ons.

Voordat de filmopnamen begonnen, sprak ik urenlang met hem over de bedoeling van de draaidagen voor de *Heilige Koe*. Tijdens ons gesprek verschoof het accent steeds meer naar de jaren die David inmiddels in Afrika had besteed aan zijn strijd tegen malaria en de ontstellende onwetendheid over de ernst van deze besmettelijke ziekte. Toen de eerste lange werkdag erop zat, nodigde hij me uit om nog wat na te praten over zijn werk en de vele problemen en ontberingen die hij onderweg had overwonnen. Maar hij vertelde me ook over de enorme voldoening die zijn werk onder de armste bevolking van Afrika hem nog steeds gaf. Gebiologeerd hing ik uren aan zijn lippen. Dat onze conversatie uitsluitend in het Engels verliep, was geen enkel obstakel voor diepgaande gesprekken. David mopperde over het vertekende beeld dat de wereld over Afrika heeft. Er zou volgens hem een documentaire gemaakt moeten worden die de dagelijkse realiteit laat zien.

Naarmate de dagen vorderden, wist ik steeds zekerder dat ik op korte termijn terug zou keren naar Afrika. In mijn hart

had ik al besloten zelf een tv-documentaire te willen maken over deze man met zijn niet-alledaagse missie. Ik wist ook dat ik in mijn eentje zou teruggaan, met mijn eigen camera, zonder filmploeg van Veronica. Het was mijn plan zo direct mogelijk en waarheidsgetrouw te registreren hoe David te werk gaat. Bovendien wilde ik filmen hoe hij een dergelijk avontuur met één arm en één been kon volbrengen. Met een filmploeg erbij zou er te veel verstoring van de normale gang van zaken optreden, wist ik uit ervaring. Daarom besloot ik deze documentaire voor mijn eigen filmproductiebedrijf Julia Samuël Producties te maken. David was erg enthousiast over het idee. We spraken af dat ik hem een jaar lang zou volgen met mijn camera, verdeeld over vier reizen van ongeveer vier maanden, die ons zouden voeren door landen als Mali, Ghana, Senegal, Mauretanië, Marokko en Kameroen. *Crossing Africa* zou de tragedie van malaria vastleggen en zo de aandacht van de media vestigen op afgelegen gebieden in Afrika waar de malaria-muskiet – Afrika's meest effectieve moordenaar – vrij spel lijkt te hebben onder de stammen die daar wonen.

We zijn nu drie maanden verder en ik bevind me opnieuw op Afrikaanse bodem. Klaar voor dit avontuur, zonder filmploeg om op terug te vallen, zonder verblijf in een luxehotel, met uitzondering van die eerste nacht. Ik zal de komende tijd dag in dag uit doorbrengen met iemand die ik eigenlijk nauwelijks ken. We zullen voornamelijk reizen door de woestijn, zonder toilet, zonder douche, zonder normaal eten of slapen op een fatsoenlijk bed en met als enig dak boven mijn hoofd dat van de Land Rover.

Ik ben onrustig en terwijl ik overeind kom, zie ik in de grote spiegel tegenover het bed de vrouw die ik ben geworden. 'Ik ben Julia Samuël,' zeg ik hardop tegen mijn spiegelbeeld. 'Ik ken mezelf, ik ben mezelf en ik leef mezelf. Ik ben me ervan bewust dat ik elke dag fouten maak. Daar kijk ik naar met open vizier. Ik leer ervan en beloof mezelf dat ik die dingen die

ik verkeerd heb aangepakt voortaan anders zal doen. Is dit iets wat ik anders had moeten doen? Ik geloof het niet. David was immers oprecht enthousiast over mijn plan. Ik heb hem gefaxt en het komt goed. Het komt hoe dan ook goed, beloof ik mezelf.

Ik heb weleens in een interview gezegd: ‘Ik ben continu met mezelf in gesprek. Ik roep mezelf ter verantwoording en dwing mezelf tot nadenken.’ Daarom beslis en handel ik nooit impulsief. Voor alles wat ik heb bereikt, heb ik keihard geknokt, zonder ooit op anderen te leunen. Niets is mij in de schoot geworpen.

Toen ik als tv-presentatrice ging werken – eerst bij Veronica, later bij RTL – ontdekte ik al snel hoe belangrijk het is om dicht bij mezelf te blijven, wat er ook om mij heen gebeurde. Als bekende Nederlander moet je – of je dat nu leuk vindt of niet – vaak genoeg één of meerdere rollen spelen in het werk dat je doet. Wanneer je daarmee succes hebt geboekt onder het publiek, bestaat het risico dat je in zo’n rol blijft hangen. Omdat het publiek dat min of meer van je verwacht. Maar wanneer je jezelf te veel gaat identificeren met het succesvolle personage dat jijzelf of anderen van je hebben gemaakt, is het moeilijk jezelf te blijven. Voor je het in de gaten hebt, ben je een speelbal in een krachtenveld dat je zelf niet meer beheerst en zul je de rest van je leven toneel moeten blijven spelen. Daar had ik echt geen zin in. Ik wil hoe dan ook trouw blijven aan mezelf, aan wie ik werkelijk ben en wat ik belangrijk vind. Dat betekent concreet dat ik altijd naar mezelf luister, naar die innerlijke stem die vragen stelt op cruciale momenten.

Nu ik hier op mijn hotelkamer in Bamako zit te wachten op David Robertson, slaat de twijfel toch toe. Ik begin mezelf af te vragen of ik die innerlijke stem niet heb opgemerkt bij het organiseren van dit avontuurlijke plan. Heb ik deze keer dan toch een fout gemaakt? Ben ik te ambitieus om zo intensief betrokken te willen zijn bij het werk van deze man, die ik slechts één keer heb ontmoet? Misschien is David wel alsnog

teruggeschrokken voor het idee maandenlang opgescheept te zitten met een onbekende vrouw; een tv-journaliste die met hem zal meereizen, met alle risico's en onzekerheden van dien. Wat mijzelf betreft: nog steeds ga ik er de volle honderd procent voor om een documentaire te maken over de misstanden rond malaria en David Robertsons poging daar iets aan te doen. Omdat ik het belangrijk vind de wereld een spiegel voor te houden met deze film. Omdat ik ook nu geloof in wat ik doe. Maar wat als David niet komt opdagen? Die gedachte verontrust me behoorlijk.

Als mijn reis met David niet doorgaat, wat dóé ik dan hier in deze immense zandbak? Zal ik over een dag of twee alweer in het vliegtuig naar huis zitten zonder ooit een meter te hebben gefilmd? Ik ben niet in paniek omdat ik hier in mijn eentje zit. Integendeel, ik ben niet bang om afgezonderd te zijn van de wereld. Daarom zie ik er ook niet tegenop enkele maanden door de wildernis te trekken. Maar ik moet er nu ernstig rekening mee houden dat David mijn gezelschap bij nader inzien toch niet op prijs stelt en het plan heeft gecancelled.

Toch zit er niets anders op dan nog een paar dagen geduld te hebben. Ik kan er volledig naast zitten. Eigenlijk geloof ik niet dat David mij hier zou laten zitten. Daar was hij te enthousiast voor. Bovendien: als hij het werkelijk achteraf geen goed idee had gevonden, was er nog tijd genoeg geweest om het af te zeggen. Nee, ik moet er eerder rekening mee houden dat hem onderweg hierheen iets overkomen is. Morgen, als ik ben uitgerust, ga ik uitzoeken of ik hem ergens kan bereiken. De mensen van de hotelreceptie hebben me beloofd dat ze me onmiddellijk zullen waarschuwen als er iemand naar me vraagt, ook al is het midden in de nacht.

's Avonds hang ik rond bij de bar en krijg ik – zonder daar enige moeite voor te doen – volop aandacht van de mannen. De luxe en status van het hotel trekken niet alleen de goedbetalende blanken of rijke Afrikanen aan voor de nodige overnachtingen, maar ook genoeg Afrikaanse vrouwen die zich

hier voor veel geld kunnen prostitueren. Ik trek me er niets van aan; eigenlijk amuseert het me wel, al die lonkende vrouwen met hun koortsachtige blikken die rusteloos de aanwezige mannen peilen op hun aaibaarheid.

Ik voel me nog steeds onrustig over mijn misgelopen afspraak met David en zorg dat ik tegen twaalf uur in bed lig. Ergens midden in de nacht wordt er stevig op mijn deur geklopt. Met een snelle blik op mijn horloge zie ik dat het halfvier is. Eindelijk heeft hij me dan toch gevonden, denk ik opgelucht terwijl ik met kloppend hart naar de deur loop. Maar tot mijn grote verrassing staat niet David daar, maar een zwarte man in een keurig pak. Verbaasd vraag ik wat hij op dit tijdstip komt doen. Ik zie dat hij schrikt. Hij vertelt dat hij mijn kamernummer van de receptie heeft doorgekregen, maar heeft al gauw door dat ik geen hoer ben. Vol schaamte overlaadt hij me met duizend excuses; hij had werkelijk niet verwacht dat er een blanke vrouw in deze kamer verbleef. Met gemengde gevoelens ga ik terug naar bed. Van slapen komt niet veel meer.

De volgende morgen meld ik me rond een uur of zes bij de receptie, diep dankbaar dat de werkdagen in Afrika al zo vroeg beginnen. Ik probeer de man bij de receptie ertoe te bewegen me door te verbinden met het privénummer van de Nederlandse ambassadeur. Dat blijkt eenvoudiger te zijn dan ik dacht en even later heb ik Jan van de Horst aan de telefoon. 'Hé Julia Samuël, wat leuk je te spreken. Ik heb veel over je gehoord.' Ik vertel hem dat er iets is misgegaan met een afspraak tussen David en mij. Maar nog voor ik ben uitgesproken onderbreekt hij me en vertelt dat David zich al bij hem heeft gemeld. 'Hij heeft alleen het eerste stukje van je fax kunnen lezen met de datum van aankomst in Bamako en is alle hotels langsgedaan om je op te sporen. Maar nergens was je naam bekend.'

Van de Horst geeft me het telefoonnummer van Davids guesthouse. Ik laat er geen gras over groeien en bel hem direct